

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มนุษย์เป็นส่วนประกอบของสังคมที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะมนุษย์มีสติปัญญาความคิด สามารถ
จะพัฒนาสังคมที่ตนอยู่ให้เจริญรุ่งเรืองได้ พื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนามนุษย์ก็คือ การศึกษาช่วยพัฒนา
ตัวเดินชีวิตไปด้วยดี จากการที่มนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น ก็ได้มีการวางระเบียบกฎเกณฑ์ เพื่อให้
ทุกชีวิตอยู่กันอย่างมีความสุข มีเสรีภาพมีความเสมอภาคทุกคน ระเบียบกฎเกณฑ์ที่มีมาตั้งแต่สมัย
มนุษย์ยังอยู่ในป่า อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ๆ คนในกลุ่มก็ได้ตกลงกันวางระเบียบ และระเบียบดังกล่าวก็
ค่อย ๆ พัฒนาไปเรื่อย ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกลุ่มชนนั้น เมื่อคนกลุ่มนั้นเพิ่มระเบียบกฎเกณฑ์ที่มีอยู่ก็ค่อย ๆ
เปลี่ยนไปจากเดิมทั้งนี้เพื่อต้องการสนองตอบตามากขึ้น สังคมโบราณสลายตัวไป กลายเป็นสังคมใหม่
สังคมนายธรรม ประกอบด้วยประเพณีมากมาย พฤติกรรม การเอาใจเอาเปรียบของคนก็บังเกิดขึ้น
ทำให้มองข้ามระเบียบกฎเกณฑ์เดิมไป ความสงบสุขค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสังคมที่วุ่นวาย (พุทธบาท
สลายประติษฐาน 2521:21-51) สำหรับสังคมไทย ปัญหาที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมของมนุษย์ที่ละเลยระเบียบ
กฎเกณฑ์นั้นปัจจุบันนี้ มีให้เห็นจากสื่อมวลชนมากมาย แต่ในสังคมไทยเรานั้นก็ยังมีสิ่งที่ยังช่วยพัฒนา
การละเลยระเบียบกฎเกณฑ์อยู่บ้าง เช่น 1 การอบรมสั่งสอนจากผู้ใหญ่ค่อย ๆ ถ่ายทอดให้ทีละน้อย
จากทางบ้านคือพ่อแม่ และจากโรงเรียนคือครู 2 จารีต คือข้อกำหนดตายตัวที่ให้หรือไม่ให้ปฏิบัติ
ถ้าฝ่าฝืนจะถูกประณาม 3 ประเพณี คือแบบแผนที่คนในสังคมส่วนใหญ่ประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมา
4 คำสอน คำสอนของทุกคำสอนให้เราประพฤติดีประพฤติชอบ และสุดท้าย 5 กฎหมาย คือสิ่งที่
กำหนดควบคุมพฤติกรรมคนเพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข (วสันต์ ไข่มณี 2528:25-27)
จากการที่มนุษย์มีพฤติกรรมที่แสดงออกที่ต่าง ๆ กัน เนื่องมาจากฐานะ เศรษฐกิจ การศึกษา การได้
รับการดูแลอบรมเอาใจใส่ของพ่อแม่ ครู สภาพแวดล้อม การต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้ชีวิตอยู่รอด มนุษย์จึง
ไม่คำนึงถึง ระเบียบกฎเกณฑ์ ที่มีอยู่ในสังคมทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาอย่างมากมาย และจะ
ยิ่งเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพราะมีบุคคลที่ต้องการสนองตอบตนเองโดยไม่เคารพระเบียบกฎเกณฑ์

ความหมายของระเบียบกฎเกณฑ์

คำว่า ระเบียบ ตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2523 หมายถึง แบบแผนที่วางไว้เป็นแนวปฏิบัติหรือดำเนินการ

พยอม อิงคตานุวัฒน์ (2524: 105-106) ได้ให้ความหมายเพิ่มเติมว่าเป็นการ สร้างค่านิยมในการดำรงชีวิต ทำให้เกิดการเคารพตนเองและมีความภูมิใจตนเอง

สุรางค์ สันหนัเอม (2523: 103) ได้ให้ความหมายของระเบียบวินัยไว้ว่า คือการ แสดงพฤติกรรมที่เป็นแบบแผนและแสดงความเชื่อฟังผู้ที่เหนือกว่า ระเบียบวินัยในโรงเรียนรวมถึง การลงโทษทางร่างกายด้วยถ้านักเรียนไม่เชื่อฟังหรือละเมิดกฎข้อบังคับของโรงเรียน

ส่วนคำว่า กฎเกณฑ์นั้น ตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2523 หมายถึง ข้อกำหนดที่วางไว้เป็นหลัก

สุรางค์ สันหนัเอม (2517: 133) ให้ความหมายของคำว่า กฎเกณฑ์คือ สิ่งที่ทำให้ เด็กเรียนรู้ถึงมาตรฐานของการปฏิบัติที่จะทำให้สังคมที่เขาอยู่อาศัยยอมรับ และเป็นตัวช่วยยับยั้ง พฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา

ระเบียบกฎเกณฑ์ หมายถึง แบบแผนหรือข้อกำหนดที่วางไว้เป็นหลักเกณฑ์หรือแนวทาง ในการปฏิบัติในสังคม

ระเบียบกฎเกณฑ์ในโรงเรียน ซึ่งวางไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติและนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ตาม ข้อเสนอแนะของประเทิน มหาชนร์ (2512: 642-644) ดังนี้คือ

1. ระเบียบกฎเกณฑ์ในด้านการปกครอง เช่น การแต่งกาย การเคารพเชื่อฟังครู
2. ระเบียบกฎเกณฑ์ในด้านสังคม เช่น การอยู่ร่วมกันกับเพื่อน การพูด การเล่น และการให้ความร่วมมือ
3. ระเบียบกฎเกณฑ์ในด้านการเรียนการสอนในห้องเรียน เช่น เข้าชั้นเรียนตรง เวลา รักษาทรัพย์สินสมบัติของห้องเรียน

สำหรับคำที่กล่าวถึงต่อไปนี้มีความหมายเป็นไปในทางเดียวกันกับระเบียบกฎเกณฑ์ซึ่งได้แก่

วินัย จากความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2521 หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ ส่วนสำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติได้ให้ความหมายของคำว่า วินัย คือ การควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ ระเบียบแบบแผนและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม เพื่อความลุ่มในชีวิตของตน และความ เป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ความหมายดังกล่าวจะเน้นถึงเรื่องของการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ

ค่านิยม (Values) ความหมายของค่านิยมที่นักสังคมวิทยา กล่าวว่า "ค่านิยม" คือ ความคิด (Idea) ในสิ่งที่ควรจะเป็นหรือสิ่งที่ถูกต้องพึงปฏิบัติมีความสำคัญและคนสนใจ เป็น สิ่งที่คนปรารถนาจะได้ หรือจะเป็น และมีความลุ่มที่จะได้เป็นเจ้าของ (สุรางค์ สันทรธรม มป. : 16) ค่านิยมตามความหมายของ พงษ์ ทัณนาคินทร์ (2526: 18) หมายถึง การ ยอมรับนับถือและพร้อมที่จะปฏิบัติตามคุณค่าที่คนหรือกลุ่มคนมีอยู่ต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นวัตถุ ความคิด อุดมคติ รวมทั้งการกระทำในด้านเศรษฐกิจ สังคม จริยธรรม และสุนทรียภาพ ทั้งนี้ โดยได้ทำการประเมินค่าจากที่คนต่าง ๆ โดยที่ถ้วนและรอบคอบแล้ว

จริยธรรม ตามความหมายที่ ดวงเดือน พันธมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบจณิก (2520: 2) ได้ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม (Morality) ว่าเป็นคำที่มีความหมาย กว้างขวาง หมายถึง ลักษณะทางสังคมของมนุษย์ การแสดงพฤติกรรมทางสังคม ด้วยลักษณะ และพฤติกรรมที่สังคมนิยมให้การสนับสนุน และผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่าการกระทำนั้น เป็นสิ่งถูกต้องเหมาะสม

ปกติสถานหรือบรรทัดฐาน (Norm) บรรพต วีระสัย (2520: 310) ให้ความหมาย ว่าเป็นพฤติกรรมที่ทุกคนในสังคมพึงกระทำ และเป็นการเหมาะสมแก่สถานการณ์ที่เกิดขึ้นเช่นนั้น ปกติสถานเป็นระเบียบประเพณีอันเป็นแนวทางปฏิบัติได้กำหนดขึ้นไว้คู่กันไปกับตำแหน่งหรือสถานการณ์ ในสังคมหนึ่ง ๆ

วัฒนธรรม (Culture) ตามที่ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาริราช (2523:12) ได้สรุป ความหมายของวัฒนธรรม คือมรดกแห่งสังคมรับและรักษาไว้ให้เจริญงอกงาม วัฒนธรรมจะต้องมี ลักษณะดังนี้

1. เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นไม่ได้มีอยู่เองตามธรรมชาติ
2. เป็นมรดกถ่ายทอดสืบต่อกันมาจากมนุษย์รุ่นก่อน ๆ

3. เป็นสิ่งที่แสดงถึงความเจริญงอกงามทั้งทางจิตใจและวัตถุ
4. เป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อย
5. เป็นสิ่งที่แสดงถึงความกลมเกลียวก้าวหน้าของชุมชนหรือสังคมนั้น ๆ
6. เป็นสิ่งที่แสดงถึงศีลธรรมอันดี

ประเพณี (Folkways) คือวิถีชาวบ้าน คือแบบแผนอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่คนในสังคมส่วนใหญ่อยอมรับและประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมาชั่วลูกหลาน จะเป็นประเพณีอะไรก็แล้วแต่ในเมื่อคนส่วนใหญ่ให้การยอมรับ ก็แสดงว่าสิ่งที่ปฏิบัติกันนั้นจะต้องเป็นสิ่งที่ดีงามแน่นอน ซึ่งประเพณีต่าง ๆ ในประเทศไทยปัจจุบันก็ยังมีอยู่ เช่น บวชนาค สงกรานต์ ลอยกระทง เป็นต้น (วสันต์ ไข่มลิวัด 2528:27)

ศีลธรรมจรรยา (Moral) มีความสำคัญกว่าประเพณีเป็นเรื่องที่ลุ่มลึกในสังคมปฏิบัติ เป็นเครื่องช่วยยกระดับจิตใจของผู้ปฏิบัติให้สูงขึ้น มองเห็นสิ่งที่ดีเลวได้ชัดเจน เช่น การที่บุตรเลี้ยงปฏิบัติตามารดา ยามที่ผ่านขราลง การที่ศิษย์มีความกตัญญูต่อครู อาจารย์ หรือการปฏิบัติตามแนวพระพุทธร คำสอน มีศีลธรรมประจำใจ มีคุณธรรมสิ่งเหล่านี้หากผู้ใดปฏิบัติได้ย่อมเป็นที่ยกย่องของสังคมว่าเป็นผู้มีศีลธรรมจรรยาสูง เป็นที่เคารพของคนที่ทั่วไป มีชีวิตในสังคมที่เป็นสุข ส่วนผู้ไม่ปฏิบัติตามก็จะถูกสังคมรังเกียจอย่างรุนแรง นอกจากนี้กฎหมายอาจจะลงโทษอีกด้วย เช่น ผู้ที่ทุบตีบิดามารดา

กฎหมาย (Laws) คือบทบัญญัติที่ตราขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ควบคุมให้สังคมมีความสงบเรียบร้อย ซึ่งลุ่มลึกทุกคนในสังคมจะต้องปฏิบัติตาม ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม จะต้องถูกลงโทษตามกฎหมายแห่งกฎหมายโทษหนักเบาขึ้นอยู่กับความผิดที่กระทำ (สุรางค์ สันนิษ เอม มปป. :18)

จะเห็นได้ว่าจากหลาย ๆ คำที่นำมาใช้ในที่นี่ แต่ละคำก็มีความหมายไปในลักษณะเดียวกัน คือ ลักษณะที่จะทำให้คนในสังคมประพฤติปฏิบัติแนวเดียวกัน เพื่อความสงบสุขของสังคมนั้น ๆ แต่คนในสังคมแต่ละคนมีพฤติกรรม สถานภาพส่วนตัว ฐานะ เศรษฐกิจ การศึกษา สติปัญญาความคิดแตกต่างกันออกไป สิ่งที่จะช่วยทำให้แต่ละคนปฏิบัติแนวเดียวกันนั้น ต้องเกิดมาจากตนเอง คือตนเองต้องยอมรับสิ่งที่คนในสังคมกำหนดขึ้นมา สิ่งที่เป็นแนวปฏิบัติในสังคมนั้น ได้ค่อย ๆ ถ่ายทอดให้กับบุคคลรุ่นหลัง โดยบิดามารดา หรือผู้อาวุโส เมื่อได้รับแนวทางมาถึงก็จะปฏิบัติตามจนกลายเป็นนิสัย เป็นการยอมรับทางบรรพบุรุษมอบมรดกให้ และเมื่อเข้าสังคมในกลุ่มนี้ก็จะเป็นคนบุคคลที่สังคมยอมรับ การที่บุคคลได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษด้วยความเลื่อมถันเลื่อมปลาย หรือความคงเส้นคงวาต่อการปฏิบัติ

ไม่เกิดความสงสัยเลย เมื่อเข้าไปอยู่ในสังคมไหน ๆ ก็จะปรับตัวเข้ากับระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมนั้น ๆ ได้รวดเร็ว การยอมรับปฏิบัติตามจึงได้มาจากส่วนที่ละลุ่มและปฏิบัติตามแล้วในอดีต ต้องลัดคลองกับสิ่งใหม่และส่วนที่เพิ่ม จึงตัดสินใจปฏิบัติตามได้ และอยู่ในสังคมใหม่อย่างมีความลุ่ม

ที่มาของระเบียบกฎเกณฑ์

ระเบียบกฎเกณฑ์นั้นสมาแต่สมัยมนุษย์อยู่ร่วมกันในป่าแล้ว มีข้อตกลงของกลุ่มแล้วแต่ละกลุ่ม จะตั้งกันขึ้นมาอย่างไร มนุษย์อยู่กันต้องมีการคบหาสมาคม มีสังคม แต่ละกลุ่มก็มีระเบียบกฎเกณฑ์เป็นของตนเอง และต่างก็ยอมรับปฏิบัติตามระเบียบ ตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน วัด เป็นต้น มนุษย์ได้ระเบียบมาจากบรรพบุรุษของเราได้มอบหมายไว้เป็นมรดกทางความประพฤติหรือเป็นระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมต่อมา การวางระเบียบกฎเกณฑ์นั้นมีผลดีคือ

1. ช่วยปลูกฝังให้ทุกคนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมีระเบียบวินัย
2. เพื่อให้รู้สึกบทบาทในการอยู่ร่วมกัน
3. เพื่อให้เกิดมนุษยสัมพันธ์
4. เพื่อปลูกฝังความหวังของชีวิต

จากการที่มนุษย์มีระเบียบกฎเกณฑ์ไปตามกลุ่มย่อยนั้น แพลก ลันธรักษ์ (มปป. : 1-2) ได้กล่าวถึงระเบียบของมนุษย์ไว้ดังนี้ ตามปกติแล้วมนุษย์ก็มีระเบียบอยู่ในตัวเป็นทุนเดิม 3 อย่างคือ

1. ร่างกายถูกระเบียบ ทุกคนมีระเบียบร่างกายเหมือนกันหมด ส่วนไหนอยู่ที่ใดก็เป็นระเบียบเดียวกัน กฎของร่างกายมีอยู่ว่าส่วนที่มีคู่ต้องอยู่ข้างละหนึ่ง เช่น ตา หู มือ เท้า ส่วนจมูก ปาก มีหนึ่งก็อยู่ตรงกลาง เป็นต้น
2. ร่างกายเหมาะแก่ระเบียบ จะเห็นได้ว่าร่างกายทุกส่วนมีการเคลื่อนไหวไปตามต้องการของคน เช่น นั่ง นอน เขยิบ จะงอก็ได้ตามประสงค์
3. ชอบความเป็นระเบียบนั้น จะเห็นได้จากการแต่งตัวเป็นระเบียบ ไม่ปล่อยรุ่มร่าม เสื้อผ้าสวมใส่ก็พอดีตัว สิ่งนอกตัวก็เป็นระเบียบ การจัดบ้านเรือน ถนนหนทาง ห้องทำงาน ถ้าทุกอย่างเป็นไปในทางตรงข้ามใคร ๆ ก็ไม่ชอบ

เป็นอันว่าทุกคนมีระเบียบอยู่ในตัว 3 อย่างแล้ว ก็ยังไม่จัดว่าเป็นคนมีระเบียบ คนที่มีระเบียบต้องประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

1. เป็นคนตรงต่อเวลา
2. เป็นคนรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ ไม่กึ่งงานในหน้าที่
3. เป็นคนมีลัทธิก่อนทำ ก่อนพูด ก่อนคิด ไม่พรวดพราดผลุนผลัน
4. เป็นคนยึดมั่นในประเพณีอันดีงาม ไม่ลักแต่ว่าทำ

จุดเริ่มต้นของการปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์นั้น คือ ครอบครัว เป็นสถาบันแรกทางสังคม เด็กที่เกิดมาในครอบครัวที่พร้อมไปด้วยความรักใคร่กลมเกลียวและอบอุ่นมั่นคงในวัยเยาว์ และยิ่งได้รับการส่งเสริมอบรมให้ประพฤติปฏิบัติตามแนวทางของสังคมวางไว้ เด็กก็จะปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ได้เป็นอย่างดี บุคคลนี้จะมีความประพฤติดีอย่างมั่นคงไม่หวั่นไหวต่อสิ่งยั่วยง่าย ๆ นั้น จำเป็นจะต้องฝึกมาแต่เล็ก ๆ และต้องได้รับการเอาใจใส่ที่ถูกต้องด้วยความอดทนจากผู้ใกล้ชิด เป็นระยะเวลานาน ฉะนั้นต้องมีการฝึกปฏิบัติบ่อย ๆ จากผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างและตัวเด็กเองก็ปฏิบัติตามด้วย ดังอาภา ฤกษ์ช่าง (2521:3) กล่าวว่า การที่บุคคลจะกระทำสิ่งใดบ่อย ๆ จนคิดเป็นนิสัยนั้น ถ้าวิเคราะห์พฤติกรรมแล้วจะพบว่าองค์ประกอบใหญ่ ๆ อยู่ 3 ประการด้วยกันคือ

1. แรงจูงใจ (Motivation) ซึ่งกระตุ้นให้บุคคลอยากกระทำ
2. การเสริมกำลัง (Reinforcement) เป็นผลที่จะช่วยให้ผู้กระทำเกิดกำลังใจอยากกระทำต่อ หรือเกิดความท้อถอยไม่อยากทำต่อไป คือถ้าทำแล้วเกิดสำเร็จได้ผลที่พอใจก็เรียกว่าตัวเสริมกำลังใจดีตามวก แต่ถ้าทำแล้วได้รับความล้มเหลว ไม่ได้ผลเป็นที่พอใจเรียกว่าเป็นตัวเสริมกำลังใจด้านลบ

3. มีความคงเส้นคงวา (Consistency) การที่บุคคลได้รับบทเรียนเหมือนกันทุก ๆ ครั้งจะช่วยทำให้พฤติกรรมคงรูปได้อย่างมั่นคงและรวดเร็ว จะสร้างกฎเกณฑ์ให้เกิดขึ้นในตัวเองได้

การให้เด็กปฏิบัติระเบียบกฎเกณฑ์นั้น สัมพร สู้ศักดิ์ (2524: 16) ได้กล่าวว่า เด็ก ๆ ต้องการกฎและระเบียบที่ยืดหยุ่นได้ พ่อแม่จึงไม่ควรเข้มงวดกวดขันหรือหุยมหยมจนเกินไป กฎระเบียบที่ให้ควรได้รับการตรวจสอบเป็นระยะ เพื่อดูว่า กฎเหล่านี้ยังมีความหมายกับเขาหรือเปล่า กฎที่สร้างขึ้นควรสร้างขึ้นเพื่อเด็กตามข้อเสนอแนะของศูนย์สุขภาพจิต กรมการแพทย์ เกี่ยวกับเรื่องระเบียบกฎเกณฑ์ เพื่อสร้างวินัยให้กับเด็ก พ่อแม่ต้องมีความมั่นคงสม่ำเสมอ ตั้งกฎเกณฑ์ที่เห็นว่าสำคัญ และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก ถ้าเด็กไม่ปฏิบัติตามต้องหาสาเหตุและแก้ไข และมีการลงโทษเป็นขั้นสุดท้ายเมื่อทำวิธีอื่นไม่สำเร็จโดยการงดการปฏิบัติ บางอย่างหรืองดสิทธิบางประการ หรือกักบริเวณ หรือไม่พูดด้วยสักระยะเวลาหนึ่ง แต่ เกล

(Gale 1969: 128) กล่าวว่า ระเบียบกฎเกณฑ์ที่มีกรอบวางไว้เป็นการบังคับให้เด็กปฏิบัติตาม จะเป็นการทำลายความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก และเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของเด็ก อีกด้วย

โรงเรียนมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โรงเรียนจึงควรเป็นสถานที่ที่ช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมในด้านการเรียนรู้และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โรงเรียนน่าจะช่วยเหลือพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ที่สังคมไม่ยอมรับให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม มีกฎระเบียบในการปฏิบัติที่จะก่อให้เกิดความยุติธรรมความเสมอหน้า (บันลือ พฤษะวัน 2526: 11) ดังนั้นโรงเรียนต่าง ๆ จึงยึดถือแนวปฏิบัติตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2515 ออกตามความในประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 132 ตามความในข้อ 4 นักเรียนและนักศึกษาต้องประพฤติตนอยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่ตนสังกัดอยู่ และต้องแต่งกายหรือเครื่องแบบตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนและสถานศึกษา หรือตามที่กฎหมายกำหนด จากกฎกระทรวงดังกล่าว ทางโรงเรียนได้นำไปใช้ปฏิบัติและพยายามปรับปรุงหรือกำหนดแนวทางเพื่อให้เด็กนักเรียนได้ปฏิบัติ โดยให้สอดคล้องกับสภาพสิ่งแวดล้อมของชุมชน เพื่อเป็นประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ในโรงเรียน ระเบียบกฎเกณฑ์จึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่ให้ประโยชน์ตามที่ สุรางค์ จันทน์เอม (2524: 111) กล่าวว่าไว้มี 2 ประการคือ 1. เป็นสิ่งที่ทำให้เด็กเรียนรู้ถึงมาตรฐานของการปฏิบัติ ที่จะทำให้สังคมที่เขาอาศัยอยู่ยอมรับ 2. เป็นตัวที่ช่วยยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาได้ กฎเกณฑ์ที่ดีจะต้องคงเส้นคงวา มิฉะนั้นเด็กจะปฏิบัติตัวไม่ถูกกว่าตัวเขาควรจะทำอย่างไรหรือควรเชื่อใคร ซึ่งความเชื่อฟังนั้น (เอ.เอส. นิล อ่างถึงใน เตือนตา สุวรรณสินดา และ สมบูรณ์ คู่ภักดิ์ 2523: 146) เกี่ยวกับความเชื่อฟังและวินัยว่า ความเชื่อฟังควรจะเป็นมารยาททางสังคม ผู้ใหญ่ไม่ควรมึลลิตร์ต่อการที่จะบังคับให้เด็กต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่ ความเชื่อฟังต้องมาจากตัวเด็กเอง ประเทินมหาพันธ์ (2512: 640) ได้ให้ข้อคิดแก่ครูไว้เกี่ยวกับเรื่อง ระเบียบข้อบังคับในโรงเรียนว่า ครูควรแนะนำให้เด็กกำหนดแนวทางแห่งการปฏิบัติตนเอง แล้วปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด การที่ครุตราระเบียบข้อบังคับขึ้นแล้วเกณฑ์ให้เด็กปฏิบัติตาม ย่อมได้ผลน้อย แต่การที่เด็กได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางแห่งการปฏิบัตินั้น ทำให้เด็กเกิดความรับผิดชอบที่จะต้องปฏิบัติตาม ไม่ต้องมีการบังคับ ทั้งนี้เป็นไปตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตยโดยแท้จริง ดังนั้นในแต่ละระดับอายุจึงมีการเลือกพฤติกรรมที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นในสถานการณ์ที่ขัดแย้งระหว่างความต้องการส่วนบุคคล

และกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคม (โคลเบอร์ก อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบจตุร 2520: 6-13) ได้แบ่งเหตุผลเชิงจริยธรรมออกเป็น 6 ประเภท แล้วเรียงเหตุผลตามอายุของผู้ใช้ เหตุผลนั้น ๆ เป็นขั้นตามลำดับดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นใช้หลักหลบหลีกการลงโทษ (Obedience and Punishment Orientation) อายุ 2-7 ปี

ขั้นที่ 2 ขั้นใช้หลักการแสวงหารางวัล (Natively Egoistic Orientation) อายุ 7-10 ปี

ขั้นที่ 3 ขั้นใช้หลักการกระทำสิ่งที่คนอื่นเห็นว่าดี (Good-Boy Orientation) อายุ 10-13 ปี

ขั้นที่ 4 ขั้นใช้หลักการกระทำตามหน้าที่ (Authority and Social Order Maintaining Orientation) อายุ 13-16 ปี

ขั้นที่ 5 ขั้นใช้หลักการเคารพตนเองหรือกระทำตามสัญญา (Contractual Legalistic Orientation) อายุ 16 ปีขึ้นไป

ขั้นที่ 6 ขั้นใช้หลักอุดมคติสากล (Conscience Orientation) เป็นผู้ใหญ่

ขั้นพัฒนาการจริยธรรมทั้ง 6 ขั้นนั้น โคลเบอร์ก ยังแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนเกณฑ์ หมายถึงระดับของการตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้อื่น แบ่งออกเป็น 2 ขั้น ขั้น 1 มุ่งหลบหลีกมิให้ตนเองถูกลงโทษทางกายเพราะกลัวความเจ็บปวด จึงยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่ เพราะเป็นผู้มีอำนาจทางกายเหนือตน ขั้น 2 เลือกปฏิบัติในสิ่งที่จะนำความพอใจมาให้เท่านั้น

ระดับที่ 2 ระดับตามกฎหมายหมายถึง ทำตามเกณฑ์ของกลุ่มย่อย ๆ ของตน หรือทำตามกฎหมายและหลักคำสอน ยังต้องมีการควบคุมจากภายนอก แต่มีความสามารถเอาใจเขามาใส่ใจเรา และสามารถที่จะแสดงบทบาททางสังคมได้ แบ่งเป็น 2 ขั้น คือ ขั้นที่ 3 เลือกกระทำตามผู้อื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อน และบุคคลในวัยเดียวกัน เพราะเด็กวัยนี้ยังไม่เป็นตัวของตัวเอง ยอมคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง "เพื่อน" ส่วนขั้นที่ 4 บุคคลมีความรู้ถึงบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งของสังคมของตนจึงถือว่าตนมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมกำหนดหรือคาดหวัง

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ หมายถึงระดับของการตัดสินใจขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยการนำมาคิดตรองหรือชั่งใจโดยตนเองเสียก่อน แล้วจึงตัดสินใจตามความสำคัญของสิ่งใดมากกว่า แบ่งออกเป็น 2 ชั้น คือ ชั้นที่ 5 เป็นชั้นที่เลือกกระทำโดยไม่ให้ขัดต่อสิทธิอันพึงมีพึงได้ของผู้อื่นและคนหมู่มาก เพราะเห็นความสำคัญของคนหมู่มากและสามารถควบคุมบังคับใจตนเองได้ และชั้นที่ 6 เป็นชั้นสูงสุดของเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล เป็นชั้นที่บุคคลนำความรู้ล้าगतที่อยู่นอกเหนือกฎเกณฑ์ในสังคมของตนมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกกระทำโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความสงบสุขของสังคมส่วนรวม ซึ่งแสดงถึงการมีความยืดหยุ่นทางจริยธรรม เพื่อจุดมุ่งหมายในนั้นปลายอันเป็นอุดมคติของเขา ดังนั้นการที่บุคคลใดจะประพฤติปฏิบัติเป็นไปตามจริยธรรมในชั้นใดนั้นต้องประกอบด้วยสิ่งแวดล้อม การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่บุคคลต้องใช้กระบวนการพัฒนาทางความคิด ซึ่งเปย์เจท์ (อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธ์มนาวิน 2524:27) เป็นผู้ริเริ่มทางความคิดว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้นย่อมขึ้นอยู่กับความฉลาดในการที่จะรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่าง ๆ ของสังคม พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้น เปย์เจท์แบ่งการพัฒนาจริยธรรมของมนุษย์ 3 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 ชั้นก่อนจริยธรรม อายุแรกเกิด 2 ขวบ เด็กในชั้นนี้ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อมอย่างละเอียด มีแต่ความอยาก ความต้องการทางกาย ซึ่งต้องได้รับการบำบัด โดยไม่คำนึงถึงกาลเทศะใด ๆ ทั้งสิ้น เมื่อเด็กมีความสามารถในการพูด ก็จะเริ่มรับรู้สภาพแวดล้อมและบทบาทของตนเองต่อบุคคลอื่น ๆ

ชั้นที่ 2 ชั้นยึดคำสั่ง อายุระหว่าง 2-8 ปี เด็กมีพัฒนาการในชั้นยึดคำสั่งกล่าวคือ เด็กเกรงกลัวผู้ใหญ่ เห็นว่าคำสั่งผู้ใหญ่ คือประกาศิตที่ต้องกระทำตาม เข้าใจว่าการทำความดีคือ ทำแล้วไม่ถูกกลงโทษ การทำความชั่วทำแล้วถูกกลงโทษ

ชั้นที่ 3 ชั้นยึดหลักแห่งตน ช่วงอายุ 8-10 ปี เป็นวัยที่เด็กมีวุฒิภาวะในเรื่องการทำความดีความชั่ว เมื่อพบว่ากฎเกณฑ์ทางศีลธรรม ทางบ้าน ทางโรงเรียน และทางสังคมแตกต่างกัน เด็กจะตัดสินใจเลือกเอง โดยปรับเกณฑ์ทั้งหลายให้เข้ากัน แต่อาจมีเด็กบางคนพัฒนาช้ากว่านี้ หรือบางครั้งพัฒนาการหยุดชะงักอยู่ในชั้นที่ 2 เนื่องจากการบีบบังคับอย่างผิดปกติของผู้เลี้ยงดู หรือสังคมหรือเกิดจากการขาดประสบการณ์ในกลุ่มเพื่อนก็ได้

ความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องมีระเบียบกฎเกณฑ์

ระเบียบกฎเกณฑ์เป็นแบบแผนของความประพฤติที่วางไว้โดยตัวเองหรือหมู่คณะ เพื่อเป็นแนวทางที่จะกำหนดให้ตัวเองหรือหมู่คณะได้ปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ในสังคมประชาธิปไตยต้องการสมาชิกที่มีวินัยในตนเอง มีวินัยในหมู่คณะ ดังที่ นवलศิริ เปาโรหิตย์ และคณะ (2520: 186) ได้กล่าวว่า

. . . วินัยเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นในขั้นการพัฒนาการของเด็กวัยนี้ วินัยจะเป็นเครื่องช่วยในการแนะแนวความประพฤติอย่างรับผิดชอบของเด็กในอนาคต ผู้ที่ตั้งระเบียบวินัยจะได้แก่ บิดา มารดา และครู อาจารย์ วินัยที่ตั้งขึ้นและใช้บังคับเด็กมักจะเป็นสิ่งแสดงถึงจุดมุ่งหมาย หรือลักษณะแบบแผนความประพฤติที่ผู้ใหญ่ต้องการให้เด็กประพฤติทั้งสิ้น การตั้งวินัยใช้บังคับนั้น จำเป็นต้องกระทำด้วยความระมัดระวังและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ต้องกระทำด้วยความเข้าใจธรรมชาติของเด็ก เพราะวินัยที่ใช้ได้ผลในวัยเด็กเล็กอาจใช้ไม่ได้ผลเลยกับวัยโต เนื่องจากการรับรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมเด็ก ทำให้เด็กมีพัฒนาการขึ้น การตั้งวินัยจะต้องมีความพอดีกับขั้นพัฒนาการของเด็ก ความหมายที่แท้จริงของวินัย คือ การที่เด็กเกิดความต้องการที่จะทำในสิ่งที่ดี และเป็นประโยชน์แก่สังคมด้วยตัวของตนเองมิใช่จากสิ่งแวดล้อมหรือการบังคับของบุคคลใกล้เคียง วินัยที่ดีมักจะเป็นลักษณะการเปลี่ยนจากแรงบังคับจากภายนอกเป็นแรงผลักดันภายในตัวเด็กเอง . . .

นอกจากนี้ ศุภนิตย์ วัฒนธาดา (2518: 120) คณะอาจารย์วิทยาลัยครูสวนดุสิต (2519: 288) และ สัมเจตน์ อภิรมย์รักษา (2520: 202) ได้สรุปถึงความจำเป็นที่ต้องมีระเบียบกฎเกณฑ์ไว้เป็นข้อดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้นักเรียนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย
2. ช่วยสร้าง ความรับผิดชอบให้เกิดแก่ตน
3. ช่วยสร้าง ความสำนึกในหมู่คณะ
4. ช่วยส่งเสริมหลักการปกครองประชาธิปไตย
5. ช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข
6. ช่วยส่งเสริมความก้าวหน้าของตนเอง
7. ช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ
8. ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

การสร้างระเบียบวินัยให้กับนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง วินัยในโรงเรียนเป็นสิ่งที่จะช่วยควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนเป็นกระบวนการที่จะฝึกให้เด็กมีพัฒนาการทางร่างกาย ทางทัศนคติ ครูจะต้องเป็นผู้คอยช่วยเหลือแนะแนวทางเด็กและจะต้องร่วมกับเด็กสร้างวินัยขึ้น เพราะวินัยที่ดีจะต้องเกิดจากสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนที่สอดคล้องกัน ซึ่งเป็นผลที่จะสนับสนุนให้เด็กเกิดวินัยในตนเอง วินัยจะเกิดขึ้นได้จากการฝึกฝนอบรม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องสร้างให้เกิดขึ้นกับและต้องปลูกฝังให้ฉันทเด็กตั้งแต่วัยเล็กโดยเฉพาะในวัยเรียน เพราะระเบียบวินัยเป็นสิ่งสัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่ของตนในสังคมที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับที่ สุขา สันหนัเอม (2511: 49) แสดงความคิดเห็นว่าการสร้างวินัย นั้นมีหลักสำคัญ 4 ประการ

1. เด็กจะต้องประพฤติตนในสิ่งที่ดีและกำจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา
2. เด็กจะต้องสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจกับการกระทำดี และความไม่พึงพอใจกับการกระทำไม่ดี คือเด็กต้องพอใจที่จะปฏิบัติในสิ่งที่ดีและหลีกเลี่ยงการปฏิบัติสิ่งที่ไม่ดี
3. เด็กจะต้องกระทำความดีจนเกิดความเคยชินหรือติดเป็นนิสัยโดยไม่ต้องมีใครบอก
4. เด็กจะต้องเรียนรู้จากเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาเป็นพฤติกรรมที่ดีที่พึงปรารถนาของสังคม

นอกจากนี้พ่อแม่ จะต้องทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กทั้งทางด้านความคิดและการวางระเบียบกฎเกณฑ์ที่ถูกต้องให้แก่เด็กเพราะพ่อแม่จะเป็นตัวสร้างเสริมอุดมคติที่ดีต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นกับเด็ก ตลอดจนคอยย้สัดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาในสังคมไม่ให้เกิดขึ้นกับเด็กเพื่อจะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี วางตนอยู่ในกรอบประเพณีอันดีงามของสังคม รู้จักเคารพเชื่อฟังกฎหมายของสังคมที่อาศัยอยู่ในเวลาต่อมา ซึ่ง สุรางค์ สันหนัเอม (2523: 113) ได้กล่าวถึงการสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กประพฤติปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ โดยเสนอแนะให้ทั้งทางบ้านและโรงเรียน ดังต่อไปนี้

1. พ่อแม่จะต้องสร้างสัมพันธภาพอันดีกับลูกของตน ไม่ควรบังคับขู่เข็ญให้เด็กทำตามกฎบังคับที่วางไว้ หรือปล่อยปละละเลยเด็กจนเกินไป การให้เด็กทำอะไรสักอย่างหนึ่งควรจะให้คำแนะนำ และชี้แจงแต่โดยดีเพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจสิ่งที่ให้ทำนั้นอย่างแจ่มแจ้ง

2. พ่อแม่จะต้องยอมให้เด็กมีอิสระในการพัฒนาตัวเอง ไม่ควรจะควบคุมเด็กอยู่ตลอดเวลา ควรให้โอกาสแก่เด็กที่จะออกไปเล่นหรือเข้าสังคมกับเพื่อน ๆ บ้าง เพื่อเขาจะได้รู้สึกอยู่ร่วมกับเด็กอื่น ๆ รู้สึกการเป็นผู้ให้และผู้รับ ทั้งยังเป็นการส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติของเด็กด้วย
3. จงพยายามศึกษาเด็กว่ามีความสามารถทำอะไรได้บ้าง และพยายามส่งเสริมให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ที่เขาสามารถทำได้ ไม่ควรมอบความรับผิดชอบให้แก่เด็กจนเกินกำลังของเด็ก
4. ช่วย让孩子เรียนรู้อะไรต่าง ๆ ที่ควรกระทำ
5. ต้องรู้สึกอธิบายคำถามต่าง ๆ ที่เด็กสนใจ และมีความเต็มใจที่จะอธิบายปัญหาหรือรับฟังเหตุผลต่าง ๆ ของเด็ก และนำสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มาพิจารณาอีกครั้ง
6. จงมีความนับถือในตัวเด็ก อย่าบังคับเขาจนเกินไป ควรปล่อยให้เด็กเป็นตัวของตัวเองบ้าง
7. ควรยกย่องหรือให้คำชมเชยเด็กในโอกาสอันควร เพื่อเป็นการส่งเสริมกำลังใจ และแสดงความพอใจต่อการกระทำของเด็ก
8. จงเป็นคนมีเหตุผล และสามารถอธิบายเหตุผลต่าง ๆ ให้เด็กเกิดความเข้าใจ ก่อนที่จะให้เด็กเชื่อฟังและกระทำตาม
9. จงเป็นคนคงเส้นคงวา อย่าแสดงอาการวันนี้ดีพรุ่งนี้ร้าย หรือวันนี้สั่งให้ทำอย่างนี้ แต่พรุ่งนี้ให้ทำอีกอย่างหนึ่ง
10. อย่าทำการลงโทษเด็กเมื่อเวลาโกรธ
11. ควรยกบุคคลที่มีระเบียบวินัยดีมาให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง
12. การให้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ จะต้องให้ในเวลาที่เหมาะสม
13. การทำโทษเด็กเมื่อทำผิด ควรจะเป็นการสั่งสอน ไม่ควรทำอย่างดุร้าย รุนแรง หรือทารุณต่าง ๆ หรือทำเป็นเวลานาน การทำโทษควรจะทำอย่างคงเส้นคงวา และทันที่ทันใจ เพื่อเด็กจะได้รู้ว่าทำไมเขาถึงถูกลงโทษ

14. ควรจะเข้าใจว่า ไม่มีใครในโลกที่จะสามารถทำทุกสิ่งทุกอย่างได้ตามกฎที่ตั้งขึ้น ดังนั้นควรจะสอนให้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับกฎเกณฑ์และการใช้อำนาจต่าง ๆ เพื่อดำรงไว้ซึ่งสุขภาพจิตอันสมบูรณ์

พ่อแม่ ผู้ใหญ่หรือครูที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดูและสั่งสอนเด็ก ควรจะพยายามหาทางส่งเสริมให้เด็กรู้จักควบคุมตนเอง รู้จักตัดสินใจในด้วยตนเองอย่างดีที่สุด เพราะระเบียบวินัยมีส่วนช่วยเด็กให้เรียนรู้ในสิ่งซึ่งจะทำให้ชีวิตเขาสมบูรณ์ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม เด็กจะละล่่มระเบียบวินัยและอุดมคติที่ละน้อย ๆ จนเข้าใจความหมายได้ด้วยพลังความคิดที่เจริญงอกงามนั้น อันจะทำให้เขา เป็นผู้ใหญ่ที่มีความสามารถและช่วยตัวเองได้ในที่สุด

สำหรับเรื่องระเบียบวินัยนั้นปรัชญาของญี่ปุ่น เป็นชาติที่ได้รับการกล่าวถึงว่าลุ่มลึกของตนในชาติเป็นผู้มีระเบียบวินัยสูง ดังที่ เล่มฯ นาคะเว่ย (2526: 33-35) ได้กล่าวถึงการฝึกเด็กที่โรงเรียนประถมศึกษาในญี่ปุ่น ตามนโยบายการศึกษาของชาติ 3 ประการคือ

1. เพื่อสร้างคนไม่ให้เป็นการของสังคม
2. เพื่อสร้างคนให้สามารถปรับตัวเข้ากับคตินั้น ๆ ได้ดี
3. เพื่อสร้างคนให้เป็นผู้มีความสามารถ

จากนโยบายทางการศึกษาของชาติ โรงเรียนจึงได้ตั้งปรัชญาประจำโรงเรียนคือ ไร่ เรียง เป็นมิตร กล่าวหาญ และใช้กลวิธีในการฝึกลักษณะนิสัยที่ดี คือความเป็นการรู้จักประหยัด ความมีวินัยและความรับผิดชอบให้แก่เยาวชน ดังนี้

1. สร้างนิสัยประหยัดให้แก่ประชาชาติญี่ปุ่นโดยให้เด็กและครูห่อข้าวมารับประทานที่โรงเรียนติดต่อกันเป็นเวลา 12 ปี
2. สร้างนิสัยความมีวินัย เคารพกฎระเบียบและสังคมโดยการตีเส้นขาวบนอาคารเรียน และเลิกใช้การทักโทษด้วยไม้เรียว
3. สร้างนิสัยความขยันและรับผิดชอบ โดยการให้เด็กบดกวาดเช็ดถูอาคารเรียนกันเอง

สาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาทางระเบียบกฎเกณฑ์

ปัจจุบันนี้ มีนักเรียนไม่ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ของโรงเรียนที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก และตรงกับ พรรณ ช. เชนจิต (2528: 144-145) ที่กล่าวไว้ว่า เด็กในชั้นประถมศึกษาตอนต้นจะทำตามผู้ใหญ่บอก แต่เมื่อเด็กรวมกลุ่ม เพื่อนในกลุ่มมีอิทธิพลกับความประพฤติของเด็กมาก เด็กต้องการเป็นคนดังในหมู่เพื่อนมากกว่าการเชื่อฟังผู้ใหญ่ เด็กชายอาจจะพยายามทำตัวให้เด่นโดยการขัดคำสั่งครู เด็กอาจตั้งกลุ่มของคนซึ่งทำกิจกรรมต่าง ๆ นอกโรงเรียน อาจมีการขัดแย้งระหว่างกลุ่ม ซึ่งจะรบกวนชั้นเรียนได้บ้าง เด็กวัยนี้มักทำผิดแบบแผนของสังคม เช่น ขโมยของในบ้าน เพียงต้องการท้าทายกับกฎข้อบังคับต่าง ๆ ถ้าครูพบปัญหา ขโมยหรือเด็กบางคนอยากโต้แย้ง ครูต้องทำความเข้าใจในตัวเด็กและควรคิดว่า เขากำลังอยู่ในวัยที่ต้องการอิสระ ดังนั้นระเบียบกฎเกณฑ์ที่มีอยู่ขัดแย้งกับหลักพัฒนาการของเด็ก ย่อมทำให้เด็กฝ่าฝืนได้ นักจิตวิทยาหลายท่านได้สรุปสาเหตุที่ทำให้นักเรียนไม่ปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ของโรงเรียน มีประสาร ทิพย์ธารา (2521: 86-98) สุชา และสุรางค์ จันทร์แอม (2523: 14-27) และสมพร สุทัศน์ย์ (2527: 60-65) ได้สรุปว่าเกิดสาเหตุใหญ่ 2 ประการ คือ สาเหตุจากตัวเด็ก และสาเหตุจากสิ่งแวดล้อม ซึ่งสรุปตามประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. สาเหตุจากตัวเด็ก ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมที่ประพฤติผิดระเบียบกฎเกณฑ์ แบ่งเป็น

2 ทาง คือ

1.1 สาเหตุทางกาย ส่วนมากเป็นสิ่งที่ติดตัวเด็กมาแต่กำเนิด เช่น ร่างกาย

ผิดปกติ ความพิการ - สุขภาพอ่อนแอ ขาดอาหาร สติปัญญาอ่อน ทำให้เด็กมีปมด้อยจึงหาทางแสดงออกให้เกิดปมเด่นโดยการแสดงพฤติกรรม รบกวนเพื่อน ก้าวร้าว พูดเสียงดัง รังแกผู้อื่น หงุดหงิด เจ้าอารมณ์ ดื้อดึง เกะกะ ทะเลาะวิวาท ทำลายสิ่งของ เป็นต้น

1.2 สาเหตุทางใจ เนื่องมาจากขาดความรักจากบิดามารดา ขาดการสนองตอบ

ทางสังคม และทางอารมณ์หรือเกิดจากการสูญเสีย บิดา มารดา ขาดความอบอุ่น ขาดการเอาใจใส่ ทำให้เด็กเจ็บขริบ ไม่พูดและแยกตัวออกจากสังคม เกิดความตึงเครียด สับสน ความล้มเหลว อาจทำให้เด็กแสดงออกโดยการก้าวร้าว อิจฉาริษยา ทำลายสิ่งของ และรังแกเพื่อน

2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมที่ประพฤติผิดระเบียบกฎเกณฑ์ แบ่ง

ออกเป็น 2 ทาง คือ

2.1 สาเหตุจากปัญหาทางครอบครัว สภาพแวดล้อมในบ้าน ได้แก่ ทัศนคติของบิดา มารดา ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู และสัมพันธภาพภายในบ้าน เป็นส่วนสำคัญในความประพฤติของเด็ก ครอบครัวที่ขัดระบบดีย่อมมีส่วนช่วยปลูกฝังระเบียบกฎเกณฑ์ให้กับเด็ก ทัศนคติของบิดามารดามีความสำคัญต่อความประพฤติและบุคลิกภาพของเด็กมาก เด็กที่บิดา มารดารักตามในมากเกินไป ทำให้เด็กเข้ากับเพื่อนไม่ได้ เด็กที่ถูกเกลียดชังมักจะเป็นคนเจ้าคิดเจ้าแค้น ไม่ไว้วางใจใคร มักจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว หนีสังคม และชอบจับกลุ่ม ส่วนการเลี้ยงดูเด็กที่ไม่ได้รับความเอาใจใส่จากทางบ้าน จะพยายามที่จะให้เป็นที่สนใจในโรงเรียน เด็กที่ไม่กล้าเมื่อมาอยู่โรงเรียนจะเป็นคนใจน้อย ความสัมพันธ์กันในครอบครัวที่มีความรักความเข้าใจเป็นสิ่งที่ช่วยย้เด็กเกิดความมั่นใจและมีความเป็นตัวของตัวเอง บ้านจึงนับว่าเป็นสถาบันที่สำคัญและมีอิทธิพลยิ่งใหญ่ บรรยากาศภายในบ้านเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อระเบียบวินัยของเด็ก

2.2 สาเหตุจากสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนมีส่วนทำให้เด็กประพฤติผิดระเบียบกฎเกณฑ์ ซึ่งมีสาเหตุมาจากครู เพื่อนร่วมชั้น วิธีการปกครองชั้นเรียน และกฎระเบียบข้อบังคับ สาเหตุที่มาจากครูสรุปได้ดังนี้

2.2.1 สอนไม่ดี ไม่เตรียมการสอน ทำให้เด็กเรียนไม่รู้เรื่อง ไม่สนใจเรียน และเล่นกันในขณะที่ครูสอน

2.2.2 ขาดความยุติธรรม เลิกที่รักมักที่ชัง ทำให้เด็กก้าวร้าว ไม่สนใจเรียน หยอกล้อแหย่เพื่อน

2.2.3 แต่งตัวไม่เหมาะสม ทำให้เด็กขาดความเคารพเชื่อถือ เกิดการต่อต้านและล้อเลียนครู

2.2.4 ขี้เกียจสอน ชอบทิ้งห้องเรียน มาโรงเรียนสาย ทำให้เด็กขาดศรัทธา

2.2.5 เจ้าอารมณ์ อารมณ์ไม่มั่นคง โมโหร้าย ชอบดูว่าเด็กในเรื่องเล็กน้อย ทำให้เด็กมีปฏิกิริยา แข็งกร้าว ชัดขึ้น

2.2.6 การไม่ยอมรับพฤติกรรมบางอย่างของเด็กที่ติดมาจากบ้าน เด็กมาโรงเรียนครูไม่ยอมรับ แยกเด็กออกจากกลุ่ม ทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจ กลายเป็นเด็กก้าวร้าวและก่อวินวินัยเรียน

2.2.7 ไม่ให้ความสนใจแก่เด็ก ไม่เอาใจใส่เด็ก เด็กจะเรียกร้องความสนใจด้วยการพูดเสียงดัง ุ่กชน แหย่เพื่อนหรือลองภูมิครู

การปกครองชั้นเรียนและบรรยากาศในห้องเรียน ทศนคติของครู เป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยกำหนดพฤติกรรมของเด็กไปในทางที่พึงปรารถนาหรือไม่ ครูที่รักษาระเบียบกฎเกณฑ์ในห้องเรียนใดตานั้น ต้องมีทศนคติที่ดีต่อนักเรียน ศักดิ์กิจกรรมการสอนอย่างสนุกสนานตึงนักเรียนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมในชั้นให้มากที่สุด ถ้านักเรียนทำผิดระเบียบกฎเกณฑ์ของห้องเรียน ครูควรหาสาเหตุและแก้ไขพฤติกรรมนั้น จากคำกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน และมีอิทธิพลต่อวินัยของนักเรียน การสร้างวินัยและการออกกฎระเบียบข้อบังคับควรเกิดจากความเห็นชอบของนักเรียนและครูโดยวางแผนร่วมกัน ครูต้องมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำที่ดีและถือว่าระเบียบวินัยต้องเป็นเรื่องที่นักเรียนจะต้องปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ เพราะนักเรียนเป็นผู้สร้างระเบียบวินัยขึ้นเอง นอกจากนี้นักเรียนจะต้องรู้จักหน้าที่ของตนและปฏิบัติตามกฎระเบียบด้วย ถ้าครูและนักเรียนร่วมกันสร้างระบบงานในชั้นเรียนได้ดีแล้วเหตุขัดแย้งต่าง ๆ ก็จะไม่เกิดขึ้น เด็กจะไม่กระทำผิดระเบียบกฎเกณฑ์ นอกจากนี้ สมพร สุทัศน์ (2527: 65) ได้กล่าวไว้ว่า กฎระเบียบที่ทำให้นักเรียนประพฤติผิด เป็นกฎระเบียบที่ขัดกับการพัฒนาการของเด็ก เช่น ห้ามพูดคุยในห้องเรียน ห้ามลุกจากที่นั่ง ซึ่งเป็นการขัดต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กโดยเฉพาะวัยประถมศึกษา และเป็นการล่าช้าเพราะปัจจุบันมุ่งเน้นให้เด็กเป็นผู้แสดงและทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง กฎระเบียบวางไว้เข้มงวดเกินไปไม่มีการยืดหยุ่นทำให้สัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนขาดไป เช่น ห้ามไม่ให้นักเรียนพูดในขณะที่ทำงาน ให้ส่งการบ้านตรงเวลา ห้ามมาโรงเรียนสาย ทำให้เด็กฝ่าฝืนและดื้อและกฎระเบียบที่หย่อนยานเกินไปห้องขาดระเบียบ เด็กจะกลายเป็นคนไม่เรียบร้อย ไม่รู้จักเกรงใจผู้อื่นและไม่รู้จักรับผิดชอบ

ธรรมชาติและพัฒนาการของนักเรียนประถมศึกษา

นักเรียนชั้นประถมศึกษา ตามที่พระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 กำหนดเกณฑ์อายุไว้ว่า ให้ผู้ปกครองของเด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่ 8 ส่งเด็กเข้าเรียนประถมศึกษาจนกว่าจะมีอายุย่างเข้าปีที่ 15 เว้นแต่จะเป็นผู้ลอบไต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรประถมศึกษา หรือหลักสูตรอื่นซึ่งกระทรวงศึกษาธิการเทียบเท่า ในกรณีที่เป็นการสมัครคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดอาจกำหนดให้ผู้ปกครองของเด็กในท้องที่เขตจังหวัดส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา เมื่ออายุต่ำกว่าหรือสูงกว่าที่กำหนดตามวรรคหนึ่งก็ได้ จากข้อความดังกล่าวนี้เห็นว่านักเรียนที่เข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อาจจะมีอายุต่ำกว่า 8 ปีก็ได้ และจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ประมาณอายุ 12 ปี ดังนั้นนักเรียนประถมศึกษาจะเป็นเด็กที่มีอายุระหว่าง 6-12 ปี นักเรียนวัยนี้ เป็นวัยรวมกลุ่มหรือวัยเล่น ซึ่งนักจิตวิทยาได้แบ่งลักษณะพัฒนาการออกเป็น 2 ช่วงคือ 6-9 ปี เรียกว่าวัยเด็กตอนกลาง 10-12 ปี เรียกว่า วัยเด็กตอนปลาย (โจน 1970: 107-109) นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคณะ (2520: 173-205) และลูซ่า จันทน์เอม (2527: 119-132) ได้กล่าวถึงพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักเรียนวัยเด็กตอนกลาง และวัยเด็กตอนปลาย สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

พัฒนาการของนักเรียนวัยเด็กตอนกลาง อายุ 6-9 ปี

เนื่องจากเป็นระยะที่เด็กเริ่มเข้าโรงเรียน นักเรียนจึงต้องเรียนรู้อารมณ์ปรับตัวให้เข้ากับประสบการณ์ใหม่ ๆ เช่น ครู เพื่อน บทเรียน สถานที่ ระเบียบกฎเกณฑ์ เป็นต้น สิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ เหล่านี้ทำให้เด็กมีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์จากการที่เอาแต่ใจตนเอง และยึดถือตนเองเป็นศูนย์กลาง (self center) มาเป็นการแสดงตนเพื่อให้เห็นที่ชื่นชมของครู และให้เป็นที่ยอมรับของหมู่คณะ นอกจากนี้ยังต้องการพึ่งตนเอง ต้องการเป็นอิสระจากผู้ใหญ่ ต้องการที่จะแสวงหากิจกรรมใหม่ ๆ แปลก ๆ ทำอยู่เรื่อย ๆ และสนใจกิจกรรมที่ผู้ใหญ่ทำ หากควบคุมมากเกินไปเด็กจะมีปฏิกิริยาต่อต้านทันที ในระยะแรกของวัยนี้เด็กจะยังควบคุมความรู้สึกไม่ได้ แต่พัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กจะดีขึ้นตามการเจริญของวัยที่เพิ่มขึ้น สำหรับอารมณ์กลัวของเด็กวัยนี้ดีขึ้นกว่าวัยเด็กตอนต้นโดยเลิกกลัวสิ่งที่ไม่มีความจริง สัตว์ และปรากฏการณ์ธรรมชาติ : มากกลัวสิ่งที่เกิดได้จริง เช่น กลัวความอดอยาก กลัวเรียนไม่ดี กลัวไม่มีเพื่อน กลัวล่อตลก เป็นต้น

เด็กวัยนี้เลือกคบเพื่อนซึ่งเป็นเพศเดียวกันและวัยเดียวกัน แต่เป็นการคบเพื่อนที่ไม่แน่นอน โดยที่เพื่อนจะเปลี่ยนหน้ากันไปอยู่เรื่อย ๆ การเล่นด้วยกันในระยะแรก มักเอาแต่ใจตนเอง . . . ต้องการชนะแต่ผู้เดียว เมื่อโตขึ้นจึงรู้จักยอมรับฟังและทำตามความคิดเห็นของผู้อื่น และรู้จักปรับตัวให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน ๆ มากขึ้น การเล่นรวมกลุ่มระหว่างเพศจะน้อยลง นิยมเล่นในหมู่เพื่อนเพศเดียวกัน เด็กชายชอบกิจกรรมที่มีโอกาสได้เคลื่อนไหวทั้งตัว ส่วนเด็กหญิงชอบทำกิจกรรมที่ไม่ต้องใช้กำลัง ครูของเด็กวัยนี้มีอิทธิพลสูงที่จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคม โดยแนะแนวช่วยจัดให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสมโดยรู้จักแก้ไขตนเอง

พัฒนาการทางสติปัญญาของนักเรียนในวัยนี้เป็นผลมาจากการมีวุฒิภาวะเพิ่มขึ้น โดยที่เด็กจะนับได้อย่างคล่องแคล่วไม่ค่อยผิด ถ้ามีวัตถุสิ่งของให้จับต้องและจะเกิดความเข้าใจได้ดีถ้า

มีส่วนร่วมในกิจกรรมในด้านการใช้ภาษาอื่น เด็กจะรู้สึกทึ่งมากขึ้น สามารถใช้ภาษาในการแสดง ความรู้สึกได้ดี ส่วนด้านความสนใจเด็กจะเริ่มสนใจการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ขอบทหาปัญหา ขอบอ่านหนังสือประเภทผจญภัย เรื่องของสัตว์ เรื่องตลกขบขัน นอกจากนี้ เด็กจะเข้าใจในเรื่อง เวลาดีขึ้น โดยจะสามารถนำเหตุการณ์ในอดีตมาสัมพันธ์กับเหตุการณ์ในปัจจุบันได้ทำให้เข้าใจ ประวัติศาสตร์ได้ดี

พัฒนาการของนักเรียนวัยเด็กตอนปลาย อายุ 9-13 ปี

การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายเพื่อเตรียมเข้าสู่วัยรุ่น มีผลกระทบต่อจิตใจและอารมณ์ ของนักเรียน ทั้งนี้นักเรียนจะมีความวิตกกังวลต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เช่น อวัยวะต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลง ไปห่าอะไรจะง่าม แก่งก่าม มีความวิตกกังวลกับรูปร่างของตนเอง อยากรู้ แข็งแรง ล่วงงามที่เกิดขึ้นทำให้นักเรียนไม่มีความลับ โกรธง่าย หงุดหงิด เศร้า เศียด เหม่อลอย เด็กวัยนี้ไม่ค่อยกลัวอันตรายต่อร่างกาย แต่จะกลัวถูกล้อเลียน กลัวลอบตัก กลัวถูกพ่อแม่ดู สิ่ง ที่กลัวมากที่สุดคือ การไม่เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม เป็นวัยที่ต้องการความรักความอบอุ่นในหมู่คณะ และครอบครัว

เด็กวัยนี้ต้องการเพื่อนมากและต้องการมีเพื่อนประเภทที่ไว้วางใจได้ มีอารมณ์ คล้ายคลึงกัน ไม่ชอบอยู่คนเดียว ชอบเล่นหรือทำกิจกรรมกับเพื่อนเป็นหมู่คณะ เด็กจะรู้สึกเป็น เจ้าของ รักหมู่คณะ สื่อสัตย์ต่อกลุ่มของตน มีพฤติกรรมที่เหมือนกลุ่มทั้งการแสดงออกทางกาย วาจา และการแต่งกาย รู้จักใช้ความคิด เด็กจะเชื่อกฎเกณฑ์ของกลุ่ม และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตาม กฎเกณฑ์ของกลุ่ม มากกว่าเชื่อฟังผู้ใหญ่ เพื่อให้กลุ่มยอมรับตน ต้องการที่จะเป็นคนดังในหมู่เพื่อน ในบางครั้งจึงพยายามเอาใจเพื่อน หรือทำตัวให้เด่นโดยการขัดคำสั่งครู

เด็กวัยนี้มีสติปัญญากว้างขวาง มีความสามารถในการคิดและแก้ไขปัญหาได้มากขึ้น สนใจ อ่านหนังสือต่าง ๆ เพื่อร่วมอภิปรายหรือพูดคุยกับเพื่อนฝูงได้ มีความคิดริเริ่มที่จะทำสิ่งใหม่ ๆ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งช่วยสร้างบุคลิกภาพให้ดีขึ้น เด็กจะสนใจในเรื่องที่เป็นจริง เรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติและการเดินทาง เด็กจะเริ่มคิดตัดสินใจเอง รู้จักรับผิดชอบ มีความเห็นอก เห็นใจผู้อื่น มีความกระตือรือร้น รู้จักใช้เหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความอยากรู้อยากเห็น เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้เร็ว จะทำสิ่งใดมีการวางแผนโครงการไว้ล่วงหน้า รักษาความลับและรักษาสัญญา ที่ให้ไว้ได้

ฉะนั้นเด็กในวัยประถมศึกษาเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดระยะหนึ่ง เพราะเด็กจะต้องมีการปรับตัวจากครอบครัวของตนเข้าสู่สังคมใหญ่ คือ โรงเรียน พัฒนาการ ทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ก็จะพัฒนามากขึ้นกว่าวัยเด็กตอนต้นและพัฒนากการดังกล่าวต่างก็มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยที่พัฒนาการด้านหนึ่ง จะมีผลกระทบต่อพัฒนาการด้านอื่น ๆ ด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับระเบียบกฎเกณฑ์ของโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและตรวจเอกสารผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

งานวิจัยภายในประเทศ

พัฒนา ลัญญ์สันธิ์ (2526:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการทำผิดวินัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าสาเหตุของการทำผิดวินัยของนักเรียน เนื่องจากตัวนักเรียนเป็นอันดับแรก สาเหตุอื่นได้แก่ ความบังเอิญ ความไม่ตั้งใจ การเรียนการสอนของครู กฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน สภาพแวดล้อม ตลอดจนคนล้าทางเศรษฐกิจของครอบครัว ตามลำดับ

อมรกุล ศรีงามผ่อง (2526:บทคัดย่อ, 112-113) ได้ทำการศึกษาลักษณะ ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาทางวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 5 พบว่าพฤติกรรมที่เป็นปัญหาทางวินัยของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 5 มีทั้งหมด 32 พฤติกรรม จำแนกเป็น 4 ประเภท คือ 1. พฤติกรรมที่เป็นปัญหาร้ายแรง มี หนีโรงเรียน ขาดเรียนบ่อย ๆ ทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกาย เล่นการพนัน ดินยาเสพติด สักยโมย 2. พฤติกรรมที่เป็นปัญหาไม่ร้ายแรง มีแต่แต่งกายผิดระเบียบ มาโรงเรียนล่าช้าบ่อยครั้ง ลูบหู ไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมของโรงเรียน ไม่รักษาทรัพย์สินของโรงเรียน การหลีกเลี่ยงเข้าแถวเคารพธงชาติ 3. พฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่ไม่ระบุในระเบียบของโรงเรียน มีกรยาจกไม่ตั้งใจ การไม่ส่งมาคารวะ ความลักปรก ความเกียจคร้าน ความขัดแย้ง ความลุ่มลุ่มร้าย ความเกเร ความเห็นแก่ตัว ความทะลึ่งดั่งตั้ง ความไม่ซื่อสัตย์ การขัดคำสั่ง ความละเพร่า ความดื้อ ความโกรธ ความหยิ่งจองหอง 4. พฤติกรรมที่เป็นปัญหาในการเรียนการสอน มีไม่ทำการบ้านส่ง เนื่องจากไม่เข้าใจในบทเรียนดีพอ ความไม่สนใจเรียน การคัดลอกงานผู้อื่น การหนีเรียน การทรมานว่ามีความรู้ดีกว่าครู วิธีแก้ปัญหาคือครูและนักเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยคือวิธีการแก้ปัญหาด้วยเหตุผล ไม่ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกคับข้องใจ

วรัญญา ธีรธรรมากร (2528: 57-59) ได้ทำการทดลองเพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรม
กลุ่มควบคุมคุณภาพในการแก้ปัญหาาระยะเบียบวินัยในชั้นเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ผลปรากฏว่า กิจกรรมควบคุมคุณภาพสามารถแก้ปัญหา การไม่ทำงานตามที่ครูสั่ง การแต่งกายไม่
เรียบร้อย การไม่ทำความเคารพครู ให้ลดลงได้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

โลภณ รื่นเวทย์ (2528: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพการณ์ในการคัดกิจกรรม
สร้างเสริมวินัยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การคัดกิจกรรม
เพื่อสร้างเสริมวินัยนักเรียนทั้ง 4 ด้าน โดยแต่งตั้งคณะกรรมการครูเป็นผู้รับผิดชอบ โดยมีครูเวร
และครูประจำชั้น เป็นผู้ควบคุมดูแลให้นักเรียนปฏิบัติตาม กิจกรรมที่สนับสนุนการฝึกวินัยนักเรียน ได้แก่
การสอนสอดแทรกในวิชาที่สัมพันธ์ การอบรมนักเรียน การจัดป้ายคำขวัญ การลงโทษโดยว่ากล่าว
ตักเตือน ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่แต่งกายสะอาดเรียบร้อยดี เดินแถวกลับบ้านเป็นระเบียบเรียบร้อยดี
และมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติตามกฎจรรยาบรรณสมควร

อรประไพ สันทรินวล (2529: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ การใช้สไลด์การ์ตูน
เป็นตัวแบบเพื่อสร้างเสริมระเบียบวินัยให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยเปรียบเทียบให้
นักเรียนดูแบบที่มีระเบียบกับแบบที่ไม่มีระเบียบ ปรากฏว่านักเรียนทำตามแบบสไลด์ที่แสดงความ
มีระเบียบทำให้พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงถึงการขาดระเบียบวินัยในชั้นเรียนลดลง เช่น การใช้
มือดึง แหย่เพื่อน ทำให้เกิดเสียงดัง ใช้เท้าแหย่เพื่อนคุย เทียง ขูดแทรก อมสิ่งของ เล่นโต๊ะ
เก้าอี้ ลาก โยก ลูกเดินไปมา มองสิ่งอื่นไม่เกี่ยวกับการเรียน เอาวิชาอื่นขึ้นมาทำ พูหน้าลงกับ
โต๊ะ นั่งเหม่อ นั่งเฉย ๆ ไม่ทำงาน

ณรงค์ สายพิมพ์ทอง (2530: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมกระทำผิดวินัยของนักเรียน
ระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยปรากฏ
ว่า พฤติกรรมกระทำผิดวินัยด้านความประพฤติด้านการแต่งกาย ด้านการเรียน และด้านกฎระเบียบ
ข้อบังคับของโรงเรียนของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์น้อยสุด ยกเว้นพฤติกรรมการพูดจาหยาบคาย เพียง
พฤติกรรมเดียวที่อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง สาเหตุหลักของพฤติกรรมกระทำผิดวินัยของนักเรียนส่วนใหญ่
ใหญ่เกิดจากตัวนักเรียนเอง รองลงมาเป็นสาเหตุจากสภาพแวดล้อมทางบ้าน และสภาพแวดล้อม
ทางโรงเรียนและสาเหตุจากความบังเอิญ

งานวิจัยต่างประเทศ

นัท (Nutt 1972:650-A) ได้ทำการวิจัยโดยการสำรวจความคิดเห็นของครู และนักเรียน ชั้น 7-12 จำนวน 607 คน ครู 33 คน ในรัฐโคโลราโด ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนประสบ ปัญหาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนของครู การปรับตัวให้เข้ากับการทำงานของโรงเรียน ปัญหาเกี่ยวกับจิตวิทยาส่วนตัว ปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมทางสังคมและสันตนาการ

ไรซ์ (Rice 1978:3862-A) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับระเบียบวินัยที่เป็นปัญหา ของนักเรียน จากตัวประชากรผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนในสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมที่เป็นปัญหาสำคัญมากที่สุดดังนี้ การขาดความสนใจเอาใจใส่ของนักเรียน การเงิน ระเบียบวินัย หลักสูตร และการขาดความสนใจเอาใจใส่ของผู้ปกครอง

เคเยส (Keyes 1978:4483-A) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนจากผู้บริหาร 30 คน ครู 115 คน นักเรียน 251 คน พบว่าพฤติกรรมที่เป็นปัญหา มาก คือปัญหาการเข้าชั้นเรียน ปัญหาแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวปัญหาการลักขโมย ปัญหาการติดยา เล่พติดและเล่พของมีน เมมา ปัญหาการ ผิดอาวรุไว้นครอบครอง และปัญหาการป้อนทำลาย

โจนส์ (Jones 1978:6435-A) ได้ทำการศึกษาทัศนคติของประชาชน ครู และผู้บริหารเกี่ยวกับการปลูกฝังระเบียบวินัยที่ดีให้กับนักเรียน จากตัวอย่างประชากรในมลรัฐเท็กซัส 2 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า ทัศนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นระเบียบวินัยที่เข้มงวดควรใช้กับนักเรียนที่ติดยา เล่พติด ขโมยทรัพย์สินของโรงเรียน พกอาวุธก่อความไม่สงบทำร้ายร่างกายครูและไม่ยอมรับการลงโทษ ระเบียบวินัยที่ไม่เข้มงวดมักควรใช้กับนักเรียนที่พูดปด ขาดเรียนไม่มีเหตุผล และไม่ทำการบ้าน ระเบียบวินัยที่ใช้ในเกณฑ์ปานกลางใช้กับนักเรียนที่ลุ่มบหุรี พุดหยาบคาย ก่อการทะเลาะวิวาท และแสดง ความไม่เคารพครู

จากผลการวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศนั้นพอจะสรุปสาเหตุที่ทำให้นักเรียน ส่วนน้อยที่ทำผิดระเบียบกฎ กะณฑ์ของโรงเรียน มาจากตัวนักเรียน สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนได้แก่ การสอนของครู หลักสูตร ระเบียบวินัย และการขาดความเอาใจใส่ดูแลของผู้ปกครอง การแก้ปัญหานั้นส่วนมากแก้โดยว่ากล่าวตักเตือนชี้แนะเหตุผล โดยครูมีแบบอย่างหรือเป็นแบบอย่างให้เด็ก ปฏิบัติตาม